

INNKALLING TIL MØTE I FORSKNINGSSTRATEGISK UTVALG

Sted: **Tirsdag 2.12.14 klokka 0830-1030. ADM B124 Møterom Hiet**

Saksliste:

- Sak 25-14 Innledende diskusjon av innføring av midtveisevaluering i ph.d.-utdanningen. Innledning v/ Magne Frostad.
- Sak 26-14 High North Academy. Innledning v/ Ole Nicolai Aarbakke og Kenneth Ruud.
- Sak 27-14 Presentasjon av TODOS sin doktorgradsundersøkelse 2014. Innledning v/ Erlend Dancke Sandorf.
- Sak 28-14 Innspill til tema for halv/heldagsseminar.
- Sak 29-14 Egenevaluering.
- Sak 30-14 Orientering: Verdensledende miljøer
- Sak 31-14 Orientering: Prinsipper for omgjøring av stipendiatstillinger til postdoktorstillinger.
- Sak 32-14 Eventuelt.

Sak 25-14 Innledende diskusjon av innføring av midtveisevaluering i ph.d.-utdanningen. Innledning v/ Magne Frostad

Innledning: Magne Frostad.

Bakgrunn:

Forskrift om graden ph.d. ved UiT bygger på UHR sine [rettleiande retningslinjer](#) for graden philosophiae doctor (ph.d.). Retningslinjene er endra etter at UiT-forskrifta vart vedtatt. Ei viktig endring var ein ny regel om midtvegsevaluering:

§ 9.2 Midtveisevaluering

En midtveisevaluering av doktorgradsarbeidet bør normalt finne sted i tredje eller fjerde semester. Kandidaten skal presentere sitt arbeid og bli evaluert av en gruppe på minst to personer som er oppnevnt av institusjonen. Evalueringsgruppen skal ta stilling til doktorgradsarbeidets faglige status og fremdrift, og skal gi tilbakemelding til både kandidaten, veilederen og institusjonen.

Dersom evalueringsgruppen rapporterer om vesentlige svakheter ved forskningsarbeidet, skal det iverksettes tiltak for å korrigere situasjonen.

UHR skriv i høyringsbrev 8.5.2013 (2011/2871-16) at dei føreslår regelen tatt inn på bakgrunn av tilråding i NIFU si evaluering av norsk ph.d.-utdanning: *PhD education in a knowledge society* ([Rapport 25/2012](#)).

Departementet tok opp opp tråden i brev 26.6.2014 *Informasjon om endringer i universitets- og høyskoleloven (2013/3640): Departementet anbefaler at Universitets- og høyskolerådets veiledende retningslinjer inkorporeres i de lokale forskriftene, særlig bestemmelsene om rapportering av midtveisevaluering.*

Midtvegsevaluering ved UiT per i dag

Per i dag står det ikkje noko om midtvegsevaluering i ph.d.-forskrifta. Nokre av fakulteta har midtvegsevaluering i sine utfyllande reglar. Etter det vi kan sjå, gjeld dette:

BFE-fak. § 13 første ledd: Det skal gjennomføres en midtveisevaluering halvveis i studieløpet. Ved midtveisevalueringen skal studenten presentere status for ph.d.-prosjektet for veilederkomiteen og evt. andre fra fagmiljøet (f.eks. forskningsgruppen). Studenten skal få faglig tilbakemelding på statusen, og prosjektbeskrivelsen oppdateres i henhold til denne.

HSL-fak. Pkt. 22 første ledd: Fakultet for humaniora, samfunnsvitskap og lærarutdanning skal ha instituttbaserte ordningar der ph.d.-studentar i løpet av doktorgradsutdanninga får tilbod om midtvegsevaluering og/eller sluttlesar.

Jurfak: (... *Får ikkje tilgang til reglane akkurat no...*)

Andre institusjonar

I UHR sitt Forum for forskarutdanning i oktober i år understreka UHR at føremålet med midtvegsevaluering er betre oppfølging av studentane. Dei spurde om status ved institusjonane per i dag.

Oppsummert er konklusjonen at det har vore blanda reaksjonar på forslaget, og at dei negative spesielt galdt ressurs spørsmålet. Ved enkelte institusjonar er det innført, andre stader er det innført i enkelte program.

Døme frå UiB si [ph.d.-forskrift](#):

§ 6.3 Midtveisevaluering

Hver ph.d.-kandidat skal gjennomgå en midtveisevaluering. Fakultetet bestemmer tidspunkt og form og kan gi alminnelige retningslinjer. Som hovedregel skal midtveisevalueringen inkludere faglige innspill fra forskere innenfor ph.d.-kandidatens eget fagfelt og/eller tilgrensende fagfelt.

Midtveisevalueringen, i likhet med den jevnlige rapporteringen, har som hovedformål å hjelpe ph.d.-kandidaten, ved å identifisere forhold som medfører risiko for at prosjektet stanser opp eller blir forsinket, samt å gi innspill som kan øke kvaliteten i arbeidet. Fakultet, veileder(e) og ph.d.-kandidat plikter aktivt å følge opp forhold som kan medføre fare for forsinket eller manglende gjennomføring av ph.d.-utdanningen, slik at utdanningen, så langt som mulig, kan bli gjennomført innenfor normert tidsramme.

[UiO](#) eller [NTNU](#) har ikkje sentrale reglar om midtvegsevaluering per i dag, men dei har det ved enkelte fakultet, t.d.

Midtvegsevaluering som obligatorisk del av ph.d.-studiet ved UiT – innspel til diskusjon

Etter AFU si vurdering kan midtvegsevaluering vera eit godt verkemiddel i studiegjennomføringa. Vi vurderer å føreslå at det skal vera ei obligatorisk ordning.

Det blir difor viktig å opna for fleksibilitet, slik at kvart enkelt fakultet kan få til ei ordning som kan gjennomførast innafor dei økonomiske rammene det fakultetet har.

Det må leggjast litt sentrale føringar, t.d.

- Så langt mogeleg bør det vera same ordning for alle studentane på eit program.
- Det må nemnast opp ei gruppe på minst to som skal evaluera.
- Evalueringa må gjerast av andre enn rettleiarane.
- Det skal ikkje vera obligatorisk å ha med nokon frå ekstern institusjon.
- Fakulteta må kunna velja om evalueringa på deira program skal vera i opent seminar, eller lukka, med berre studenten og dei som skal evaluera til stades.
- Presentasjonen og evalueringa kan føregå heilt skriftleg.
- Fakulteta må utarbeida ein plan for korleis evalueringsrapportane skal følgjast opp.

Regelen i ph.d.-forskrifta kan t.d. sjå slik ut:

Ny § 22.2 Midtvegsevaluering

Fakulteta skal ha ei ordning med midtvegsevaluering av doktorgradsarbeidet.

Midtvegsevalueringa bør normalt haldast tredje eller fjerde semester.

Studenten skal presentera arbeidet sitt for eit fagleg utval på minst to personar som fakultetet nemner opp. Rettleiarane kan ikkje vera med i utvalet.

Utvalet skal ta stilling til arbeidets fagleg status og framdrifta av prosjektet, og gi rapport om si vurdering til student, rettleiarar og fakultet. Dersom utvalet rapporterer om vesentlege svakheiter ved forskingsarbeidet, skal fakultetet setja i verk tiltak for å korrigera situasjonen.

Sak 26-14 High North Academy. Innledning v/.

Innledning: Ole Nicolai Aarbakke og Kenneth Ruud

Sak 27-14 Presentasjon av TODOS sin doktorgradsundersøkelse 2014.

Innledning: Erlend Dancke Sandorf.

Sak 28-14 Innspill til tema for halv/heldagsseminar.

Innledning: Kenneth Ruud

Sak 29-14 Egenevaluering.

Innledning: Kenneth Ruud.

Sak 30-14 Orientering: Midler til verdensledende fagmiljøer.

Bakgrunn

I *Orientering om forslag til statsbudsjettet 2015 for universiteter og høyskoler* (orientering – foreløpig tildelingsbrev) er det satt av 70 millioner kroner til verdensledende fagmiljøer (punkt 4.3.5). Midlene fordeles til universiteter etter uttelling på følgende arenaer: Sentre for fremragende forskning (SFF), Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) og Forskningscentre for miljøvennlig energi (FME), Fri prosjektstøtte (FRIPRO), koordinatorroller i prosjekter innenfor EUs 7. rammeprogram og European Research Council (ERC). Basert på tidligere suksess på disse arenaene, vil UiT tildeles 5,6 millioner kroner for 2015 til tiltaket forutsatt at dette ikke endres i revidert statsbudsjett.

Formålet med de 5,6 millionene er «å styrke institusjonenes evne til å tiltrekke seg internasjonalt ledende forskere og bidra til finansiering av den faglige aktiviteten til forskerne som ansettes. Institusjonene er selv ansvarlig for rekruttering og tilsetting, men departementet legger til grunn at forskeren som får støtte, er internasjonalt ledende innenfor sitt felt, og skal ha hovedtilknytning til den norske institusjonen». Det er ikke kjent om tilsvarende midler er tenkt fordelt årlig i tiden fremover eller om dette er en enkelttildeling. Vi antar imidlertid at dette vil bli en flerårig satsing fra regjeringen, og tolker føringene ovenfor dithen at midlene skal benyttes til å rekruttere personer som kan bidra til å utvikle fagmiljøer som er verdensledende. I dette notatet ønsker vi å skissere et forslag til en plan for hvordan midlene best kan benyttes.

Bruk av midler til verdensledende fagmiljøer ved UiT

1. Avgrensing. Departementet legger til grunn at institusjonene som har uttelling på de ovenfor nevnte konkurransearenaene har best forutsetninger for å knytte til seg internasjonalt ledende forskere og bygge verdensledende fagmiljøer. Ved UiT er det i hovedsak fire fakulteter som kan vise til resultater innenfor to eller flere av konkurransearenaene ovenfor, og det er BFE-fak (FRIPRO, SFI og flere koordinatorprosjekter i EU), Helsefak (ERC og FRIPRO), HSL-fak (FRIPRO og SFF) og NT-fak (2xERC, FME, FRIPRO og 2xSFF). Disse fire fakultetene har vist at de har miljøer som er konkurransedyktige på arenaene ovenfor, og det foreslås derfor at tiltaket i denne omgangen avgrenses til å gjelde for disse fire fakultetene.
2. Konkurranseutsette midlene. Midlene fordeles på 1-3 fagmiljøer etter en intern konkurranse mellom de fire fakultetene. For å begrense det totale arbeidet med den interne konkurransen, skal de fire fakultetene hver peke ut ett fagmiljø som skal arbeide fram én søknad.
3. Kriterier for vurdering. Følgende kriterier foreslås benyttet i vurderingen av søknadene:
 - a. Forankring i de fem tematiske satsingsområdene i UiTs strategi.
 - b. Fagmiljøets tidligere resultater (publisering, ekstern finansiering).

- c. Plan for de neste årene for hvordan fagmiljøet kan bli verdensledende (bruk av midler, tematisk innretning, ekstern finansiering, rekruttering av verdensledende forsker(e), samarbeidspartnere FoU/næringsliv, særskilte midler fra fakultet).
4. Forpliktelser. Midlene fra departementet kan fritt benyttes etter fagmiljøets behov. UiT sentralt tildeler 1-2 stipendiatstillinger strategisk til fagmiljøet(ene) som vinner fram i konkurransen. Fakultetet sikrer fast ansettelse for den (de) verdensledende forskeren(e) og øremerker 1 stipendiatstilling/postdoktor eller tilsvarende til satsingen.
5. Endelig beslutning. Rektoratet fatter endelig beslutning om tildeling av midler.
6. Kopling mot strategiske midler. Det er et ønske fra ledelsen om at UiT utvikler en mer gjennomiktig og forutsigbar modell for hvordan UiTs strategiske midler benyttes. Tildelingen til verdensledende miljøer er ett av flere signaler fra departementet om at satsing på verdensledende miljøer er et svært viktig område for universitetene å fokusere på. I løpet av vårsemesteret vil det arbeides for å etablere en budsjettkonferanse ved UiT, og arbeidet med å etablere verdensledende miljøer bør være én av flere viktige innspill til dette arbeidet.

Sak 31-14 Orientering: Prinsipper for omgjøring av stipendiatstillinger til postdoktorstillinger.

UiT Norges arktiske universitet (UiT) har per oktober 2014 308 rekrutteringsstillinger, hvorav 283 stipendiatstillinger og 25 postdoktorstillinger, som finansieres over statsøkonomien. Siden 2009 har institusjoner med rett til å tildele doktorgrad hatt mulighet til å gjøre om inntil fem prosent av stipendiatstillingene til postdoktorstillinger. I Statsbudsjettet for 2014 ble dette endret, slik at institusjonene nå fritt kan disponere sitt samlede antall rekrutteringsstillinger mellom stipendiat- og postdoktorstillinger.

Det gir institusjonene større handlingsrom. Universitetsstyret har imidlertid vært restriktive, og benyttet seg av muligheten til å omgjøre stillinger utelukkende i de årlige styresakene der rekrutteringsstillinger blir refordelt. Muligheten til omgjøring av rekrutteringsstillingene gir fagmiljøene og forskningsgruppene større frihet til å tilsette kvalifisert personale i den stillingskategorien de har mest behov for. Samtidig er det noen negative konsekvenser som følger av å omgjøre stillinger.

Konsekvenser av at stipendiatstillinger omgjøres til postdoktorstillinger

Økonomiske konsekvenser

I den nasjonale fordelingsmodellen er den resultatbaserte forskningsbevilgningen (RBO) en omfordeling mellom institusjonene av et fast samlet beløp for hver av de fire indikatorene; doktorgradskandidater, publikasjonspoeng, EU-midler og NFR-midler. Hver institusjon får en andel av dette beløpet som er lik institusjonens andel av produksjon i den aktuelle resultatkomponenten. Den nasjonale satsen for tildeling per indikator varierer derfor fra år til år.

I UiTs fordelingsmodell videreføres 95 % av den nasjonale satsen til enhetene. For 2014 er den nasjonale satsen kr 340 313 per avlagt doktorgrad, hvorav kr 323 297 videreføres til den enheten som disponerte stipendiatstillingen. For 2015 tildeles UiT kr 341 730 per avlagt doktorgrad, og av dette tilbakeføres kr 324 644 til enheten. Det vil si at for hver stipendiatstilling som omgjøres til postdoktorstilling vil tilsvarende beløp gå tapt for UiT.

Det gis ingen økonomiske insentiver fra KD for postdoktorstillingene. Noe av beløpet kan imidlertid bli tilbakeført til UiT dersom omgjøringene medfører økt produksjon av publikasjonspoeng og mer inntjening fra Forskningsrådet og EU. Det er vanskelig å finne antall publikasjonspoeng hver stipendiat

produserer, siden publikasjonene ofte utgis etter at vedkommende har disputert, og da er vedkommende i et annet tilsetningsforhold ved UiT, eller ikke tilsatt ved UiT. Det samme er tilfelle også for postdoktorene. Det er også vanskelig å måle en mulig ekstra inntjening fra eksterne finansieringskilder fra postdoktorkategorien.

Tap av undervisningskapasitet

Universitetsstipendiatene har 25 % pliktarbeid. Viktige undervisningsoppdrag utføres av denne gruppen. Dersom stillinger omgjøres går enhetene glipp av undervisningskapasitet siden postdoktorer ikke har pliktarbeid inkludert i stillingen.

Forskningskapasitet

Som nevnt ovenfor, er det ikke klart hvordan forskningsproduksjonen vil påvirkes av omgjøring av stipendiatstillinger til postdoktorer, men man kan anta at en postdoktor vil produsere mer forskning per tidsenhet enn en stipendiat. Postdoktorer har også en viktig funksjon som veiledere for både master- og ph.d.-studenter, og er ressurspersoner for forskningsgruppene.

Synliggjøre behov for nye stillinger

Universitetene har samlet signalisert overfor KD at det trengs nye stipendiatstillinger, og Regjeringen har annonsert at det skal fordeles 500 stipendiatstillinger over de neste tre årene. Å omgjøre mange stipendiatstillinger til postdoktorstillinger vil gi universitetene et dårligere utgangspunkt for framtidige krav om flere stipendiatstillinger til sektoren.

Konsekvenser for UiTs omdømme

Ett av de sentrale punktene universitetene måles på, er produksjonen av doktorgrader. Nasjonalt har det vært en markant økning i antallet avlagte doktorgrader ved universitetene de siste fire årene, fra 1106 disputaser i 2010 til 1425 i 2013. UiTs andel har variert mellom 8,0 % og 9,1 %. Det forventes at rundt 100 personer disputerer ved UiT i år. Dersom den nasjonale trenden fortsetter med økt doktorgradsproduksjon vil UiTs andel bli betydelig lavere i år enn i fjor.

UiT bør fortsatt være en tydelig produsent av kunnskap og kompetanse i form av avlagte doktorgrader. Eventuell omgjøring av stipendiatstillinger til postdoktorstillinger vil medføre at doktorgradsproduksjonen reduseres. Redusert produksjon av doktorgrader vil kunne svekke UiTs posisjon og omdømme nasjonalt som en viktig kompetanse- og kunnskapsleverandør.

Forslag til praksis for omgjøring av stipendiatstillinger til postdoktorstillinger

- Universitetsstyret kan omgjøre stipendiatstillinger til postdoktorstillinger i forbindelse med den ordinære refordelingen av rekrutteringsstillinger.
- Dette gjøres normalt i forbindelse med den årlige styresaken om refordeling av rekrutteringsstillinger.
- Omgjøringsvedtak skal begrunnes på bakgrunn av strategien for UiT.

Sak 32-14 Eventuelt.